

Preek 23 maart 2025 ochtend
HWS Ontmoetingskerk
Marcus 14:43-52

Gemeente van Jezus Christus,

Judas. Wie kent hem niet? Overall waar verteld wordt over Jezus klinkt vroeg of laat ook de naam van Judas. Judas, de verrader. De persoon die Jezus heeft uitgeleverd. Vaak wordt Judas op een zeer negatieve manier neergezet. De Judas in een groep is de verrader. De persoon die er eerst helemaal bij lijkt te horen... Maar opeens een mes in je rug steekt. De invloedrijke schrijver Dante plaatst Judas in zijn boek in de diepste ring van de hel. En zo wordt Judas vaak nog steeds gezien... Als één van de grootste, misschien zelfs wel de grootste zondaar alle tijden... Verrader van Jezus.

De afgelopen decennia klinkt ook een heel ander geluid. Theologen en andere Bijbellezers die Judas proberen te begrijpen en vandaar uit een veel positiever licht om hem proberen te laten schijnen. Judas niet als verderfelijke verrader, maar als slachtoffer van de omstandigheden. Bij een enkeling is het zelfs: Judas die begreep dat Jezus moest sterven en dat heeft geregeld. En zo wordt er soms juist positief naar Judas gekeken. Positief of uiterst negatief.

Ik denk dat de waarheid over Judas geen van beiden is. En juist daardoor extreem schokkend voor ons. Want... Judas is een gewoon mens. Net als jij, net als ik... Niet beter... En ook niet slechter... Jij bent... Ik ben... net als Judas.

In de voorbereiding op deze preek werd ik geraakt door een ander Bijbelverhaal, dat voorafgaat aan ons gedeelte. Eerder in Marcus 14. Jezus eet met Zijn leerlingen, het laatste avondmaal... En dan horen we Jezus zeggen: 'Ik verzeker jullie: een van jullie, die met Mij eet, zal Mij uitleveren.' De reactie van de leerlingen vind ik veelzeggend. Je zou verwachten dat ze zouden zeggen: nee, dat kan niet. En als het toch zo is dan in ieder geval ik niet. Misschien hij of hij, maar ik zeker niet... Maar er staat: 'Ze werden bedroefd en vroegen een voor een aan Hem: 'Ik ben het toch niet?''

Ze zijn meerdere jaren met Jezus opgetrokken. Ze hebben grootse wonderen gezien. Veel geleerd over het Koninkrijk van God. Jezus als de Messias, als Zoon van God leren kennen... 'een van jullie zal Mij uitleveren'... 'Ik ben het toch niet?'... Dit vind ik heel krachtig... In het volgen van Jezus hebben de leerlingen geleerd dat ze niet op zichzelf kunnen bouwen. Wij zijn wispelturig. Prioriteiten verschuiven. Hem die wij nu volgen, kunnen wij weldra uitleveren... Zo is de mens...

Hoe zit jij hier? Kan jij met heel je hart en ziel zeggen: ik zal Jezus nooit verraden? Misschien wel... Maar misschien getuigt het van meer zelfkennis om aan Jezus zelf te vragen: 'Ik ben het toch niet?' In ons geloof kunnen we niet op onszelf bouwen... En dat hoeft ook niet. Wij bouwen op Jezus. De Heilige Geest die ons helpt om Jezus te volgen. We hoeven het niet alleen...

Judas deed het wel alleen. Hij ging naar de hogepriesters, de schriftgeleerden en de oudsten. Hij sprak een prijs af en beloofde om Jezus aan hen uit te leveren. In ons Bijbelgedeelte is het zover. Jezus is in het hof van Getsemane met Zijn leerlingen. En dan komt Judas eraan. Met een groep met zwaarden en knuppels bewapende mensen.

Hij loopt op Jezus af en groette Hem met een kus. We lezen dat dat het teken is dat hij met de soldaten had afgesproken om Jezus aan te wijzen. Dat is opvallend... Want er zijn weliswaar ook Romeinse soldaten bij, dat weten we uit het evangelie van Johannes. Maar het zullen voornamelijk tempelwachten zijn

geweest. Zij hebben Jezus meerdere malen gezien. Zij hadden het niet nodig dat iemand Jezus aanwees... En zelfs als ze dat wel nodig hadden, dan is aanwijzen genoeg. Waarom die kus?

De mensen in de eerste eeuw die de evangeliën lezen begrepen dit sneller dan wij dat doen. Er zit een cultuurverschil in. Uit de Griekse woorden die gebruikt worden door de schrijvers is het duidelijk dat het om een begroeting gaat. Als bekenden elkaar tegenkwamen begroetten ze elkaar vaak met een kus. Maar, en dat is hier belangrijk, leerlingen van een rabbijn waren niet degenen die hun meester begroetten. Dat moest altijd andersom gebeuren. Het was de rabbijn die als eerste groette. Het was een teken van respect: jij bent mijn meerdere. Pas als de opleiding helemaal afgerond is waren de leerling en de meester gelijkwaardig en kon ook de leerling de meester begroeten. Hij was niet langer een leerling. Hij was gelijkwaardig geworden.

Door de kus benadrukt Judas: Jij bent niet langer mijn meester... Wij zijn gelijkwaardig... Gelijk aan Jezus... Dit doet ons terugdenken aan een ander Bijbelverhaal. Het speelt zich ook af in een tuin. De slang die tegen de mens zegt: 'God weet dat jullie de ogen zullen opengaan zodra je daarvan eet, en dat jullie dan als God zullen zijn en kennis zullen hebben van goed en kwaad.' Als God zullen zijn. Gelijk aan God. Dat was natuurlijk een leugen. Een mens kan niet gelijk zijn aan God... Uiteindelijk vlucht hij naakt weg, verstopt zich... Adam en Eva, ook de jongeman in ons verhaal... We kunnen niet gelijk zijn aan God... Maar de mens probeert het steeds weer. Soms maakt de mens zichzelf zelfs wijs dat hij als God is. Gelijk aan... Judas geloofde dat hij gelijk geworden was aan Jezus, misschien zelfs zijn overwinnaar... En wij in onze seculiere tijd... Wij zijn onze eigen goden geworden. Wij dulden God niet meer boven ons... En het liefst zien we de ander onder ons...

En daarmee komen we tot het meest wereldvreemde, het meest radicale van onze Bijbeltekst. Judas is er op uit getrokken met een met zwaarden en knuppels bewapende bende. En hij had afgesproken dat Jezus gevangen genomen zou worden en weggevoerd zou worden onder zware bewaking. Maar waarom? We horen het Jezus zelf ook zeggen: 'U bent er met zwaarden en knuppels op uit getrokken om Mij te arresteren, alsof Ik een misdadiger ben!' Het Griekse woord voor misdadiger is hier goed vertaald. Alle grote Nederlandse Bijbelvertalingen doen dat ook. Maar de betekenis van het woord is ruimer, het is niet alleen misdadiger, het is ook een revolutionair, een guerrillastrijder...

Zo wordt Jezus gezien. Als een terrorist... En zo wordt Jezus ook gearresteerd. Als een terrorist. Met een sterk bewapende macht... Eén van de grote thema's in het Marcusevangelie is steeds weer de vraag: 'wie is Jezus?' Er waren velen die hadden gehoopt dat het een revolutionair zou zijn. De guerrillastrijder die de Romeinen het land uit zou jagen... Maar zo is Jezus niet... Maar zo wordt Hij hier wel behandeld. Judas... die Jezus jarenlang gevolgd had... ziet in Jezus een militair gevaar... En zo moet Jezus ook bestreden worden: met een sterkere militaire macht... Judas, de discipel, snapt helemaal niets van Jezus...

En Petrus snapt het evenmin... Judas komt er dus aan met de soldaten en we lezen: 'Een van de omstanders trok een zwaard, haalde uit en sloeg de dienaar van de hogepriester een oor af.' Uit het evangelie van Johannes weten we dat deze persoon Petrus was. Ook hij ziet het net als Judas. Er moet om Jezus gevochten worden. De opperbevelhebber mag niet in vijandelijke handen vallen. Judas snapt het niet... Petrus begrijpt het ook niet... En wij?

Hier komen we op die enorme botsing van de wereld en het Koninkrijk van God. En ik zeg er bij voorbaat al bij dat ik het zelf ook nog lang niet begrijp. Het voelt zo onnatuurlijk, zo onlogisch aan... Ik heb er moeite mee. Maar tegelijkertijd besef ik bij mezelf: Als het waar is... Dan is het Koninkrijk van God zoveel mooier dan alles wat er op deze wereld te vinden is...

Judas ziet in Jezus een gewapende revolutionair. De opstand moet in de nacht met geweld de kop worden ingedrukt. Dat is logisch dat begrijpen wij... Petrus ziet het gebeuren. Hij hoort bij de andere partij en wil dat dus koste wat kost voorkomen, in dit geval met geweld. Dat begrijpen wij ook. Jezus zegt: 'U bent er met zwaarden en knuppels op uit getrokken om Mij te arresteren, alsof ik een misdadiger ben!' Jezus zit op een heel ander niveau. Is Jezus een misdadiger? Nee. Is Jezus een revolutionair? Ja, maar één die volledig uniek is in zijn soort.

Wat wil een revolutionair? Die wil dat de macht verschuift. Niet meer bij deze personen, maar bij die... En er verandert nog meer. Er wordt bijvoorbeeld meer nadruk gelegd op defensie, de belastingen moeten omhoog of omlaag. En bepaalde bevolkingsgroepen krijgen meer of minder rechten en plichten. Je kunt het vergelijken met een lijst. Elke macht heeft een lijst van prioriteiten. Bovenaan staat het belangrijkste, daar gaat het meeste aandacht naar toe. En hoe verder naar beneden op de lijst hoe minder belangrijk. Elke macht heeft een lijst van prioriteiten.

Voor Judas, Petrus en eigenlijk iedereen is het duidelijk: militaire macht staat zeer hoog op die lijst. Want met zwaarden en knuppels kun je heersen over een ander. Je kunt macht uitoefenen, jouw wil aan een ander opleggen. Dat weet elke machthebber. En dus staat dat op elke lijst zeer hoog. En zo zijn er nog meer dingen te noemen die op elke lijst zeer hoog staan: Geld bijvoorbeeld. We gaan het er vanavond bij de jeugdendienst ook over hebben. Met geld kun je ook heersen over een ander, die ander jouw wil laten doen. Beroemdheid, geliefd zijn staat ook hoog op de lijst. Mensen willen gezien, gewaardeerd worden. Politieke macht staat ook in de bovenste regionen. Mensen gehoorzamen dat waar ze geloven dat de macht ligt.

De bovenkant van die lijst is bij elke aardse machthebber vergelijkbaar. Het zijn dezelfde punten, die soms misschien in een net even ander volgorde staan. Kijk maar naar de wereld. Dit is wat mensen als Trump, Poetin en dergelijke motiveert, wat voor hen het belangrijkste is. Hier draait het om in het centrum van de macht. En zo is elke revolutionair niet heel anders. De volgorde van de punten op het lijstje wordt misschien wat gewisseld, er zijn kleine aanpassingen, maar het grootste wat er verandert zijn de namen van de grootste machthebbers, en verder blijft er vooral veel hetzelfde.

Er is één revolutionair die dit hele systeem ondersteboven zet. Jezus Christus. Het Koninkrijk van God is een ondersteboven Koninkrijk. De hele lijst wordt omgekieperd. Leger, geld, beroemdheid, politiek... Het telt allemaal niet meer mee. Totaal niet. Het doet er niet toe. Radicaal anders...

In Lucas 6 horen we deze volledige omwenteling uit de mond van Jezus. Daar staat:
'Gelukkig jullie die arm zijn, want voor jullie is het koninkrijk van God. Gelukkig jullie die nu honger hebben, want je zult verzadigd worden. Gelukkig wie nu huilt, want je zult lachen. Gelukkig zijn jullie wanneer de mensen jullie omwille van de Mensenzoon haten en buitensluiten en beschimpen en je naam door het slijk halen. Wees verheugd als die dag komt en spring op van blijdschap, want jullie zullen rijkelijk beloond worden in de hemel. Vergeet niet dat hun voorouders de profeten op dezelfde wijze hebben behandeld. Maar wee jullie die rijk zijn, jullie hebben je deel al gehad. Wee jullie die nu verzadigd zijn,

want je zult honger lijden. Wee jullie die nu lachen, want je zult treuren en huilen. Wee jullie wanneer alle mensen lovend over je spreken, want hun voorouders hebben de valse profeten op dezelfde wijze behandeld.'

We hoorden Jezus zeggen in onze Bijbeltekst: 'dit gebeurt omdat de Schriften in vervulling moeten gaan.' Vanuit de menselijke heerschappij gedacht is de arrestatie, de weg naar het kruis, onuitstaanbaar. Het klopt niet. Het werk zo niet... Kijk maar naar een Trump, zo werkt de wereld. Kijk maar naar je werk/je studie het draait om belangrijk te zijn, om het goed te doen... Wie wil er nu de minste zijn? De wereld omgekeerd... zo toont Jezus ons het Koninkrijk van God... en ik heb er maar moeite mee... En wie niet? Kan het wel?

Maar stel... Stel dat het wel kan... Hoe zou de wereld dan veranderen? Het draait dan niet meer om militaire macht, dus er zal vrede zijn. Het recht van de sterksten verval. Vrede tussen landen. Vrede in gezinnen... Het draait dan niet meer om geld, dus er zal geen rijk en arm meer zijn. Delen wat je hebt en dus geen tekorten. Genoeg voor iedereen... Het draait dan niet meer om de meest beroemde, de meest geliefde te willen zijn. Niet langer ander wegzetten met roddels, niet meer de spanning: wat vindt de ander van mij? Niet meer jezelf beter voor moeten doen dan je bent, want je bent goed zoals je bent... Politieke macht... Niet meer zoveel mogelijk macht willen, geen populaire uitspraken doen om de ander voor jouw zaak te winnen. Maar samen gaan voor de goede zaak. Met elkaar de schouders eronder om het beste te vinden voor de ander... Prachtige droom... Maar meer dan dat. Koninkrijk van God. In de toekomst, maar ook nu al.

Jezus doet het ons voor. En Hij toont ons hoeveel beter die weg is dan onze wereldse weg. Want: wie is de meest invloedrijke religieuze leider ooit geweest? Wie is de meest geroemde filosoof ooit geweest? Wie heeft de meeste politieke invloed ooit gehad? Antwoord: Jezus. Hij die geen veldslagen heeft gewonnen en geen leger had. Hij die geen noemenswaardige hoeveelheid geld bezat. Hij die niet geliefd, maar gekruisigd werd, in de steek gelaten door al Zijn leerlingen. Hij die geen enkele politieke macht bezat... Naar wereldse maatstaven is Jezus uniek, uitzonderlijk, absurd, bizar... Maar naar wereldse maatstaven is Jezus ook de meest succesvolle mens ooit...

De wereld omgekeerd, zo is het Koninkrijk van God. En het is nu al waarheid. Nu al... En wanneer je Jezus volgt, wanneer je voor Hem gaat dan zul je meer en meer en meer zien hoe dat Koninkrijk nu al waarheid wordt. Juist ook in deze tijd. Deze tijd van duisternis. Keer het om. Maak het licht. Licht van het Koninkrijk van God. Licht van Christus. Doe Hem na. Volg Hem. Wij kunnen het niet uit onszelf. Totaal niet. Het is zo onnatuurlijk, zo onnavolgbaar... Maar niet met Jezus. Volg Hem. En zie jouw leven en de wereld om je heen bloeien. Dat is het Koninkrijk van God. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410